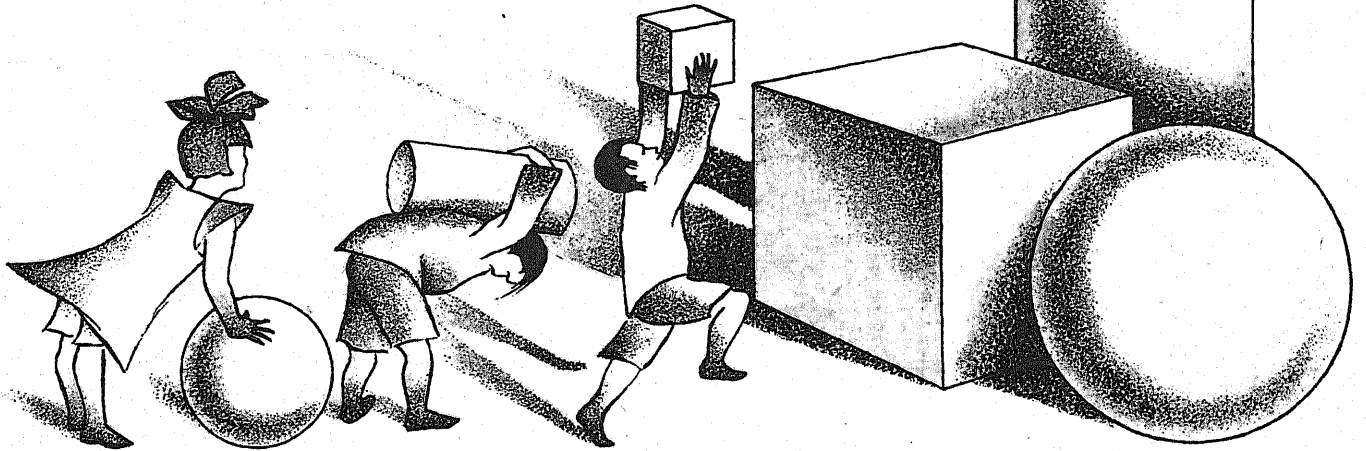

LISTENED

M. Haas.

Nr. 4.

Juuni.

1931.

"L A S T E A E D".

✓
No. 78/3
PÄRNUMATUKOGU
9. 8. 31

Toimetab ja annab välja T.L.S. Vilistlaskogu Juhatus.

P Ä R N U number.

S i s u: 1.- Lasteaednikud organiseeruge - J. Palitser-Reiman.
2.- Uus saksa kasvatus meetod ja selle käsitlemine lasteaias -
J. Jaatson. 3.- Referaat, peetud Pärnu õpetajate päeval 8.
apr. 1931.a. 4.- Mitmesuguseid teateid.

=====

LASTEAEADNIKUD ORGANISEERUGE!

Tartu L. seminari Vilistlaskogu on olnud senini ainuke-
seks lasteaednikke ühendavaks organisatsiooniks. Tema tege-
vus senini pole aga kannud tahteliselt mainit suuna, ka pole
ta oma tegevuses seni leidnud alust, millele lasteaednikud
kindlamalt võiksid toetuda.

Et Vilistlaskogu ei suutnud võimsat liikumislainet luua,
selle põhjuseks oli asjaolu, et hulk üksikliikmeid asub kaugel
keskusest, mis takistab neil leidmast kontakti kaasvõitlejatega
Senise tegevuse kandvaiks jõududeks on olnud vaid üksikud
hoogsad vil. Tallinnast, kus asub juhatus. Teiseks vil.kogu

põhikiri on suunatud oma tegevuselt ainult Tartu I. seminari vilistlaste koondisele, kuigi meil on mõningaid lasteaednikke välismaalise kutseharidusega, ja kogu kutsetuid, kelle isiklik töötublidus ei jäta vähematki kahelda, ja kes seega on võitnud lasteaednikkude perre püsiva koha.

Ülal loetletud asjaolude tõttu on siis jäänud palju tugevaid jõude meie ainukesest organisatsioonile ja on olnud sunnitud siirduma teistesse organisatsioonidesse, kus neist mitmed on praegu oma organisatsiooni tugevamaiks jõududeks.

Lasteaiad Eestis, vaatamata üldisele raskele majanduskriisile on hoogsal arengu astmel. Nende alaline kiire juurekasv konstateerib nende elulist vajadust. See kohustab meid lasteaednikke juba tõsiselt mujalt tagasitõmbuma, et esijoones jõuda nõuetavale kõrgusele oma kutsealal. Ei ole loota üldisemat edu meie ennekooliaegsete laste kasvatuses, kus kõik meie lasteaednikud, ei rakenda selleks kogu oma jõu tööle, tööle üllaks sihiks, et kujunduks õilsaks meie lastes see, mis on inimese väärtuse määrav tegur - hing.

Aastaid kestnud lasteaednikkude lahus töö on kujundanud neist inimesed kelle huvidki näiliselt on laiali valgund, kes on arenend iga üks oma ise rada, mille kohaselt on kujunenud nende võimedki, ja võib olla on see kõik sündind isegi määral, et paljudest ongi veel vaevalt loota meie ühise töö edustajaid, kasvatusliku üldise tasapinna tõstmisel.

Lasteaednikkudel on enam aktiivsust! See on meie nõue. Ei

saa ometi lubada, et lasteaednikkude liikumine Eesti on vaid vaikne järelkaja välismaa samasisulisest hoogast loomingust.

Iga meie ideaalsem lasteaednik võtku siit peale oma ülesandeks pühendada vastavad oma vabatöö tulemused lasteaia üldiseks hea-käekäiguks edustades ühtlasi omalt poolt meie kasvatusmeetodite arenemist, vastavalt nagu seda nõuab tööelu, meie hingelaad ja meie olud.

Kujutagu endast lasteaednikud jõudu, kelle töökepsidamised omalt poolt suudaksid ilmestada ühiskonda, kes jääksid õilsama ilmavaate vankumatuks alusmüüreks, kindlustades ühtlasi lasteaednikkude töö edu edespidiseks ja seda nimelt lasteaednikkude õiguste ja kohuste fikseerimisega seadusena.

Suundumine ainult endasse, üksikmõtiskelu on mõistetav ainult neis, kes teoretiseerivad üksinduses, kelle sisetunne päästvat süsteemi meie ühiskonna paremuseks näevad vaid üksinduse müsteeriumis. Praktiseerimine reaaleelus aga näitab, et üksik tahe on vaid sedavõrt väärne, kuivõrt ta on moraalseks jõuks parema ühiskonna kasvatamiseks, kindvaks teguriks aatelisema ilmavaate rajanguks.

Lasteaedade väärtus ja looming võrsugu ühisest lasteaednikkude kooskõlast! Selleks laiendada lasteaednikkude koondiste võtku suuremalise keskusisse, kuhu pääseksid hõlpsanalt ligi kõik lähemas ümbruskonnas töötavad üksikliikmed. Tegevus kava

rajada alustele mis annavad võimalusi laiemaks kaasatõõtamiseks.

Esimesi selliseid lasteaednikkude ühinguid on asutat Pärnus käes oleva laastal. Sellesse or-gi on koondet 22 linna- ja maakonna tegev lasteaednikku. Lasteaednikkude koostõõ on rajatud eelmainitud põhimõõtteile, nimelt olla ühendavaks jõuks loovas tõõs!

Julie Palitser-Reiman

Pärnus.

==== : =====

UUS SAKSA KASVATUSMEETOD JA SELLE
KÄSITLUS LASTEAIAS.

Uus kasvatusmeetod.

N. N. "moodne kasvatus" on pannud aluse paljudele õpetustele kasvatuslikkudest meetoditest. Kuid siiski peab tähendama et kasvatuses tänapäeval nii praktikas kui teoorias asutakse täitsa vääril seisukohal.

See väär seisukoht lühidalt sõnastatult oleks järgmine:
Praktilises kasvatuses mõõtlejaks ja teotsevaks pooleks on pää-

miselt täiskasvanu. Viimane püüab last kujundada mingisuguse
a b n õ u g a, kas hääga või kurjaga, kiituse või lahtusega.

Ka õpetuse andmisel püsitakse endisel seisukohal. Seega:
k a s v a t u s o n t e g u r, m i l l e g a v o r m i t a k-
s e l a s t.

Uuema saksa meetodi järele nõutakse aga, et kasvataja annaks
küll lapsele edasi oma tahte ja tegevuse, kuid siiski peab jõe-
tama lapsele vabadus vabaks kujunemiseks. Ennekõike peab antama
võimalus areneda ilma väliste mõjude alalise surveta. See idee
pole midagi uut taotlev, kuid on siiski väga tähtis kasvatuses.
Vaatleme esijoonel selle idee hüvesid kasvatuses.

Ennekõike peame siirduma nende kahe objekti vaatlusele, kes
on üksteisega alalises kokkupuutes kasvatuses, need on: täiskas-
vanu ja laps. Need kaks on aga põhjalikult erinevad.

See erinevus ilmneb juba nende kahe tegevuses, töös.

T ä i s k a s v a n u on tugevat tahet väljenduv olevus,
kes mõjustab oma aktiivsusega ümbruskonda. Ka laps on olevus,
kes töötab suure ülesande kallal, kuid tema tegevus on siiski
suunatud otse vastupidiselt täiskasvanu omale. L a p s o n
o l e v u s, k e s t ö ö t a b, e t s a a d a k o r d i n i-
m e s e k s. Me peame kujutlema last alaliselt kui isikut, kelles
on varjatud kasvav inimene. Ja sellest väljutuna peaks suunatama
kogu kasvatus.

Enne hoolitseb lapse eest kuni sündimise ajajärguni, kes aga
peab toimetama kasvatus sellest ajajärgust kuni täiskasvanuks
saamiseni?

Selleks teguriks peab olema laps ise. Laps ise kasvatab enesest inimese. Muidugi ei tee ta seda teadlikult, vaid selleks tõukab teda loomulik impulss, nagu seda loodusest võime märkida. Normaalne laps ilma täiskasvanute ja ümbruse abita ei suudaks kasvada väärtuslikuks inimeseks.

Täiskasvanu siinkohal pole siiski see, kes last vormib, vaid ta on ainult indiviid, kellelt laps palub abil.

Kuid vastupidiselt sellele arvab täiskasvanu, et tema on määratud lapse, päämiselt just tema hinge vormijaiks. Tema arvab võivat kasvatada lapses intelligentsi ja tundeid. Ja seda arvab ta saavutavat, pakkudes lapsele oma abi kõikjal ja igal ajal, päämiselt küll puhul, mil laps seda sugugi ei vaja. Igasugu ebatarvilik abi täiskasvanu või kasvataja poolt lapse tegevuses, hävitab lapse aktiivsust ja mõjub arengut halvavalt. Seepärast peab säästma põhiprintsiibina kasvatuses:

"Igasugu ebatarvilik abi, mis suguselt kujul teda ka lapsele ei pakutaks, mõjub lapse arengule ruineerivalt."

Ent kui suurel määral võime siiski avitada last? See peaks olema esihoones sõltuv tööst või tegevusest enesest, mida sooritab laps. Last ei tohi alati aidata ta abitusel, olgugi et paljud kasvatajad seda pooldavad. Kasvataja peab ennekõike pidama silmas, et ta ei halvaks oma abiga lapse isetegevust, sest seega ta peatab lapse tervet arengut. Peab jälgima lapse tööd ja tegevust alati.

suurima tähelepanu ja hoolega, kuid seejuures ei tchi astuda üle määratud piiride. Neid piire võime aga alles siis tõmmata, kui me last päev päeva kõrval tähelepanelikult oleme jälginud. Ainult hoolas tähelepanu määrab õige kasvatuse, sest muidu võib juhtuda, et jätame lapsele andmata oma abi momendil kui ta seda hädasti vajab. Me peame andma lapsele alati hädatarviliku ja õigel ajal, ja seda mitte kunagi suuremal ega vähemal määral. Aga, et õiget aega ja määra tabada, selleks peame rakendama tõe kogu oma olemuse. Ja sellest väljudes peame paratamatalt jälgima tervet lapse elu ja tegevust.

Last ta abituses peab teinekord aitama, seejuures mõjustades ta spontaanset aktiviteeti. Et jälgida lapse spontaanset aktiiviteeti, selleks vajame eelteadmisi, ja seda peab andma kultuur ja üldareng ja moraalne hinnang. Siis näeb täiskasvanu missiooni hoopis teisel, ja nimelt, kõrgemas järelevalves lapse üle.

Kasvataja või õpetaja peab olema abinõu, ja ei midagi muud, lapse inimeseks saamiseks.

See pärast ütlemine: meie koolis ja laste aedades peab kasvataja enne kõike õppima, et saada tugevaks ja tunda, et tema pole mitte iga hinge vormijaks, keda ta näeb kasvamas oma silme ees. Kasvataja peab jääma passiivseks, aktiivne peab olema laps.

Kui lõpuks õpetaja alati aktiivne on, kui tema isikus on seotud õpetaja ja liigutaja, siis peab laps tähelepanelikult

jälginä. Kuid paraku muutub see olukord, laps tüdineb õpetajat jälgides ja jääb täiesti passiivseks.

Kui aga väljuda mõtteist, et laps on ise aktiivne, siis võime asutada kooli, kus õpetaja alguses kaunis aktiivne on, mõningaid juhiseid annab, kuid laps enam ja enam muutub aktiivsemaks s.o. ta hakkab tegutsema iseseisvalt, siis tõmbub tagasi õpetaja ja esiplaanile jääb laps oma intensiivse tegevusega. Kasvataja tegevus muutub pikkamisi passiivsemaks, kuna lapse tegevus aktiivistub.

Lõpuks, tubli kasvataja on see, kes rahulikult võib istuda toa nurgas, ja midagi muud ei tee, kui et vaatleb lapsi kes toimivad isekeskis rõõmsalt ja innukalt. Kõik tehakse iseseisvalt ja õpetaja kaasabitä.

Need kaks printsiipi moodustavad kasvatuses kogu olemuse s.o. I s e t e g e v u s e j a v a b a d u s e. Need kaks printsiipi ei peaks olema maksvad üksis lasteaias ja koolis, vaid kogu lapse elus. (Järgneb)

Julie Jaatson.

Prl. HÜLLESEM'i referaat, peetud õpetajate
päeval Pärnus 8. aprillil 1931.a.

Mul on häameel tervitada lasteaednikke õpetajate päeval.

Meid on vähe, aga seda tähtsam on asiolu, et meie, lasteaednikud, võime täisõiguslikkudena võtta osa õpetajate päevast. See on esmakordne juhus Eestis, et lasteaednikkude sektsioon võtab osa õpetajate päevast, et võime avalikult kuuluda pedagoogide ritta. Sellega liitub kasvatustöö tervikuks, kuna selles töös ei saa mööduda tähelepanematult eriti tähtsatest algastmetest.

Algus on väike. Ent meie, kasvatajad, teame, et alguse väärtus ei seisagi suuruses, vaid tugevas seesmises jõus ja arenemisvõimelisuses. Siinjuures peame pidama silmas, et kasvatustöö areng puudutab meid kõiki, et igaüks meist kannab vastutust terviku eest. Sellepärast puudutaksin enne teema juure asumist paari üldvaatepunkti.

Mida meis eriti vajame omas töös on: j ä r j e k i n d l u s
j a u s t a v u s p i s i a s j u s j a u s k m e i e k ö r g e s s e
eesmärki.

Ustavus pisi-asjus - paljudest alahinnatud - kuid ometi nii tähtis lapsehingele.

Et meie ei väsiks igapäevaseis pisi-asjus, peame omama kindla usu oma eesmärki, peame olema veendunud, et meie töö on

suur tähtsus tulevase kodaniku suhtes, peame püüdma olla kompetentsed kõikide kasvatuslikkude küsimuste alal.

Eriolist tähelepanu nõuavad meilt veel üksikud raskelt kasvatatavad lapsed - viimased eriti nende arenemiskäigu latenz- staadiumis. Kogu arenemine teostub teatava rütmi järelle, teatavatel aegadel kiiremalt või aeglasemalt liikudes. Aeg enne kiiremat edasijõudmist arenemiskäigus, mil laps omi jõude kogudes siiski nähtavalt ei arene, teeb lapse sageli tujukaks, pahuraks ja mõjutamatuks. Selline aeg nõuab kasvatajalt erilist rahulikkust, armsust, peent taktitunnet. Ärgu lastagu end selliste ajajärgude kordumisest headutada.

Ainult see meist, kes omab vankumatu usu oma töö kõrgesse ideaali, kes ei lase end segada ei välistest tagajärgedest ei ka näilistest ebaõnnestumistest, võib teha häid tööd.

Nii siis ustavus pisisasjades, järjekindel sihi taotlemine ja vankumatu usk ideaali, - neid asiolusid tuleb pidada silmas meie töö juures. Sihitaotlemine ka kõrgemas mõttes, et meie ei unustake jumalikku jõudu, mis valitseb ja juhib kõike inimlikku.

Äsjanimetatus peame siiski osutama ühele valusale puudusele, nimelt pole lasteaedade jaoks olemas mingit kindlat programmi ja igaüks meist on sunnitud täitma ülesandeid omal vastutusel, liginedes omal viisil sihile, mida nõuab meilt meie kutsetöö.

Töö, mis ei nõua tähelepanu ja kuulsust, töö mis valmis on kannatlikult külma ka seal, kus võib olla hulk hiljem lõikavad teised.

Moodne kasvatusteadus toonitab ikka ja ikka jälle esimeste eluaastate mõjutuste ja muljete tähtsust, mis teadmatult ja alateadlikult ja mitmesugustel aegadel mõjutavad meie elu, annavad talle suuna kurjale või häale, on tema moraalse tõusu või languse algallikaiks. Meil lasub suur vastutus eriti praegusel ajal, mil rohkem kui kunagi varem räägitakse harmooniast, tervikulisest elustiilist, kuigi meie tegelik elu praegu siiski osutub lõhestatumaks ja kooskõlatumaks kui vahest kunagi varem. Ja ometi on lapsele rahu ja koosõla, tervikuline elu, - nii nimetab seda Fröbel, - päänõudeid ta arenemisel. Säästame oma lastele selle, säästame neile lapseõlve paradisi, millest nad on tihti tõrjutud välja, säästame neile tõelise lapselikkuse ja meie võime tajuda lihtsaid rõõme. Hommi-ku tunnil on kuld suus ja see on **püha aeg** - nii lausub igivana rahva sõna ja see on osutunud sügavaimaks tõeks inimese elukäigus.

Meie lasteaia töö keerleb kahe erineva üksuse juures: perekond ja kool. Mõlemaga peab ta olema kooskõlas. Asiolu, et lasteaed peab olema abiks perekonnale, peab muutuma selgemaks igapähele. Et lasteaed - nagu seda tihti heidetakse ette - on muutunud rohkem "asutuseks" - see ei ole Fröbeli ideede

arendamise otsekohene tagajärg, siin ei ole tegemist mitte järel- vaid mööduva kõrvalnähtega. "Asutuslik" lasteaed, mis baseerub sotsiaalsete olude ja tööstuse arenemisel - on kasvanud ja arenenud kõrvuti Fröbeli lasteaia ja varem ehk hiljem peavad need kaks voolu jälle kohtuma ja ühte sulama. See ei ole osutunud kasuks lasteaiale, et ta oma esialgsest ülesandest - olla laiendatud perekonnaring - on kaldunud kõrvale, on laskunud end eksitada teistest vooludest ja muutunud rohkem "ametlikuks asutuseks."

Võime leida mitmesuguseid asutusi: asutused puhkuseks, asutused vaeslastele, asutused väikelastele j.n.e. Pestalozzi - Fröbelhaus on katsunud hoida truult alal lasteaia perekondlikku iseloomu ja väikeste parvede (Familiengruppen) süsteemi kuid ei ole suutnud takistada uue voolu arengut, mis lasteaia "asutusliku" kasvatuse tähtsust suuresti ülehindab. Õnneks võime aga märgata vastu voolu n.n. asutuslikule voolule. Perekond on uuesti avastatud, samuti toonitatakse kõikjal ema kasvatuslikku mõju. Meie, lasteaednikud, ei vaja selle uue voolu puhul ümberõppimist vaid võime teda soojalt tervitada, kuna meie töö on ikka ja alati olnud lähemal ema kui õpetaja tööle.

Iga lasteaednik peab suutma olla ühel ajal õpetaja, kunstnik ja ema. Õpetajalt peab ta omandama võime ja oskuse jälgi-

da ja panna tähele lapse psühholoogilist arenemist järjekindla süstemaatse vaatlemise teel. Eriti soodsaid võimalusi vaatlemiseks pakub n.n. v a b a t e g e v u s. Aeg, mille lastespednik kulutas varemalt töö ettevalmistuseks, tuleks nüüd kasutada psühholoogilisteks uurimusteks ja märgete tegemisteks. (Soovitsaksin skeemi, mis on tarvilisel Pest. Fröbelhausis ülemineku klassides s.o. märgikeste abil tähendatakse üles lapse arenemine, omadused, mõjutus, nähete kordumine j.n.e. j.n.e.)

Kunstnikult õpime meie, et esmajärgulise tähtsuse omab töös loov jõud, isetegevus ja mitte kenad välised omadused.

Kõige rohkem on tal kindlasti emalt õppida. Intuitiivne elulikkus kasvatuses, mis ümbritsevast argipäeva elust ammutab parimaid kasvatus abinõusid, valmisolek laste kõikide vajaduste rahuldamiseks, oskus käituda mitmesugustes vanusjärgkudes olevate lastega - seda kõike oleme pidanud õppima emalt.

Varsti pühitseme emadepäeva. Mõtleme siinkohal sellele vanale salmile: "Das Leid der Welt wär' nicht so schwer, wenn jede Frau auch Mutter wär"

Laseme omale jõudu kinkida meie tööks sellelt, kellest piibel nii lihtsalt ja haaravalt jutustab: "Ja ta võttis lapsukesed oma kätele ja õnnistas neid."

MITMESUGUSEID TEATEID.

=====

1. Vastavalt k.a. kevadel ära peetud T.L.S. viil. kogu üldkoosolekul vastuvõetud resolutsioonile viil. kogu juhatus korraldab s.a. sügisel (kliistri pühade ajal) Tallinnas ülemaalse lasteaednikkude päeva, kus läbirääkimise alla tulevad lasteaednikkude kutsetöösse ja ellu puutuvad küsimused. Selle päeva eesmärgiks on: 1. luua side kõigi lasteaednikkudega üle maa, et saavutada selgust selle üle, millised olud valitsevad meil ennekoolliaegses kasvatuses, 2. alata eeltöödega nende olude ühtlustamiseks ja parandamiseks, 3. leida uusi teid ja abinõusid lasteaia liikumise hoogsamaks edasiarendamiseks, 4. viia läbi lasteaednikkude organiseerumine, mis hädavajalik kõigi eelnainit sihtide saavutamiseks.

Selle päeva kordaminekuks on vaja kõikide lasteaednikkude ja lasteaia liikumisest huvitatute aktiivne osavõtt sellest päevast, mida päeva korraldajad ka kindlasti loodavad.

Sellepärast paneme kõigile meie kolleegidele südamele sõita isiklikult lasteaednikkude päevale. Peale selle otse referaate, mis käsitlevad ülalloetletud

küsimusi. Igasugune ettekanne, mis kuidagi puudutab ja aitab lahendada neid küsimusi, on soojalt tervitatud. Vastavast soovist, ühtlasi ettekande sisust palume teatada vil. kogu juhatusese hiljemalt 15. septembriks s.a. Samuti palume, kui kellegil on südameel mõni küsimus, mille puudutamist ta sooviks näha päeva kavast, teatada sellest kirjalikult samasse ja samaks tähtpäevaks. Päeva üksikasjalikumast kavast teatatakse hiljem ajalehtedes ja vil. kog. juhatusel olemas olevatel aadressidel.

Päeva korraldajad usuvad, et siin ülesvõetud küsimused on küllalt aktuaalse iseloomuga ja haaravad kõiki lasteaednikke ning kasvatusetegelasi. Seega oleks ka kindlustatud päeva korraldamiseks ja ühtlasi asiolu, et esimene lasteaednikkude päev, ei jää mitte viimaseks omal alal vaid on ainult väikeseks alguseks hoogsas lasteaia liikumises.

2. Vil. kogu juhatuse aadress on nüüdsest peale: Tall. linna VI. lastepäevakodu, Telliskivi 17. Sel aadressil palume saata kõik kirjad, samuti tasu ajakirjade eest ja liikmenaksud, kui need veel siendamat.

==== + =====

Nr. 5.

Oktoober.

1931.

"L A S T E A E D".

Toimetab ja annab välja T.L.S. Vilistlaskogu Juhatus.

T A R T U number.

S i s u: 1. - Lapse jonn ja selle kohtlemine lasteaias. Mag. Al. Elango. 2. - Vale hädaohutusest. René Laforque. 3. - Lasteaedniku isikust. Kristjan Meikop. 4. - Laste ruumide kaunistamisest. M. Haas. 5). - Lumehelbekeste tants. Seadnud: H. Must.

==== : =====

LAPSE JONN JA SELLE KOHTLEMINE LASTEAIAS.

Lapse jonn on kasvatajale, niihästi emale kodus kui ka kutselisele jõule lasteaias ja koolis, üheks kõvemaks pähkliks leidub vist küll väga vähe lapsi, kellega sellel pinna poleks kokkupõrkeid. Tuleb ette isegi seesuguseid, kes päeva jooksul kuni 30 korda jonnida jõuavad! Iseäranis sagedasti ja teraval kujul esinevad jonninähted 2.-4. eluaasta ümber, mida m.s. tõendab asjaolu, et kasvatusnõuande büroodes, kus seesugused olemas, kõige enam just sellevanuste laste suhtes käiakse nõu küsimas. Sellepärast ongi mõned lastepsühholoogid seda ajajärku hakkanud kutsuma e s i m e s e k s t r o t - s i e a k s, vastandina n.n. teisele trotsieale umb. 11.-14.

elua. ümber. Vahelduvates ja muutlikkudes oludes, eriti seal, kus laps seisab ülesande ees, iseseisvalt mõnesuguseid raskusi võita, jonnitakse enam, kui muud. Näib, nagu jonniksid just intelligentsemad lapsed enam kui teised. Ühe uurimuse põhjal esimese õppeaasta õpilaste juures selgus, et hästi edasijõudvate laste hulgas oli jonnakaid 84%, halvasti edasijõudvate hulgas aga ainult 21%!

Omalt olemuselt on jonn kahtlemata sotsiaalne nähtus, ükski olles pole kellegagi jonnida! Samuti pole jonniks põhjust ega alust seal, kus sotsiaalsed vahekorrad lapse ja teda ümbritsevate kaasinimestega on loomulikud. Järelikult: j o n n o n r i k u t u d s o t s i a a l s e k o n t a k t i k a a s n ä h t u s. Et mõista jonni olemust, peame vaatlema lapse ja teda ümbritsevate täiskasvanute (vanemate, kasvatajate) vastastikust vahekorda.

Esimene inimene, kellega laps sotsiaalsesse vahekorda astub, on tavalisti ema. Ema ülesanne on siin õ i g e t vahekorda leida, s.o. last juba aegsasti kohelda kui k a a s i n i m e s t. Ühiskondlik kooselu vajab mitte alandlikke ja iseseisvusetuid roomajaid, ent veel vähem isekaid, kõiki enda alla paenutada tahtvaid türanne, vaid k a a s i n i m e s i. Kes selleks pole juba varasest lapseest peale ette valmistatud, sellest on raske seda kasvatada hiljemgi! Nagu uusimad uurimused näitavad, kujuneb lapse elustiil, mis inimese edaspidises arengus on määrava tähtsusega, juba esimese 4.-5. eluaasta jooksul. Seepärast on just siin õigete vahekordade loomisel lapse ja täiskasvanute vahel eriline tähtsus.

Agas see polegi väga lihtne ülesanne. Lapses, kes alati täiskasvanute keskel peab olema, alati nende suurust, jõudu ja võimu nähes ning seda enda väiksuse, jõuetuse ning saamatusega võrreldes, paratamatult tekib teatav abituse, a l a v ä ä r s u s e tunne. See tunne on seda tugevam, mida vähem lapsel võimalik on näha ja tähele panna, et teised temaalised sama väetid ja jõuetud on - järelikult neis perekonnis, kus laps omataoliste harva kokku puutub. Iseäranis tugevaks muutub see tunne seal, kus vanemad last üleliiga hellitavad, s.o. kõik tema eest ise ära teevad ja kõik tema soovid täidavad. Seega nad harjutavad lapse liiga iseseisvusetuks, kõidavad ta enam ondi külge, kui kaasinimeselik suhe seda lubaks ja ühtlasi võtavad talt võimaluse end eelseisvate raskuste võitmisest ette valmistada. Kui vanematel mõnikord mõnesugustel põhjustel võimalik pole seesuguse lapsega küllalt tegemist teha või kui laps ise mõnesuguste raskuste ette satub, olles liiga abitu nende ületamiseks, siis on tõenäollik, et ta reageerib sellele jonniga ja ulakusega, et tähelepanu endale tõmmata, et täiskasvanuid sundida endaga tegelema ja enda eest hoolitsema. Ühes Wiini kasvatusnõuande büroos näit. nägin last kes alati, nii pea kui ema kellegiga hakkas kõnelema

(järelkult tähelepanu lapselt ära pööras), hakkas trotslikult karjuma. Kisa vaikis aga kohe, kui laps vastupanust hoolimata viidi tühja kõrvalruumi ja jäeti sinna üksi.

Seesugusteks katsekivideks tavalisti on noorema õe-venna sündimine, ema, isa või mõne lapsele ligidase perekonnaliikme haigestumine, surm või muidu kodunt lahkumine, lapse minek kooli või lasteaeda jne. Lapsele on vastumeelseks uudiseks, et teda nüüd vähem hellitatakse, et ta enam pole tähelepanu keskpunktis ja püüab endist seisukohta kõrvalteede kaudu tagasi võita. Kuna seesugused lapsed elus tarvilikud kaasinimeselikkudeks vahekordadeks puudulikult ette valmistatud ja neil, endis peituva tugeva alaväärsustunde tõttu, julgus ning ettevõtlikkus eluraskuste ületamiseks puudub, püüavad nad end sageli ka edaspidi kõrvalteedel maksma panna, kaldudes kuritegevusse, vaimuhaigustesse, alkoholismi jne, raskematel juhtudel eluraskuste eest vabatahtlikult isegi surma põgenedes.

Mitte palju teistem pole nende laste tee, kellel õige sotsiaalne kontakt vanemate ja kasvatajatega seetõttu leidmata jääb, et neid vihatakse, põlatakse, nagu see sageli juhtub väljaspool abielu sündinud lastega, sassiläinud perekondlikkude vahekordade, äärmise kehvuse, orbumise j.t.s. kordadel. Nemad üldse ei õpi tundma, mis tähendab armastust ja et on olemas ka kaasinimesi - nad näevad kõikjal vaid pahatahtelisi vaenlasi ja võtavad niiviisi juba esimestest eluaastatest antisotsiaalse dispositsiooni teistesse inimestesse suhtumisel kaasa. Elujulgust on neil tavalisti sama vähe, kui liigselt hellitatuilgi.

Lasteaiale järgneb siit kahesugune ülesanne. Kuna lapsed normaalses olukorras tulevad lasteaeda enne, kui nende elustiil on kindla suuna omanud, võib ja peab lasteaed hoidma ära selle võõritikujunemise, s.o. selle suundumise trotsi, ulakusse ja kuritegevusse. On seesugune suun aga juba kujunenud, tuleb asuda ümbersuunamisele. Mõlemate nende ülesannete täitmiseks on enne kõike tarvis, et lasteaednik ise püüab jalule seada õige, s.o. kaasinimesliku sotsiaalse kontakti enda ja laste vahel. Tal peab jätkuma õrna ja lepitavat armastust vihatute ning põlatute jaoks, ent samal ajal järjekindlat iseseisvust ning distantsitunnet hellitatute ja nende jonni kohtlemisel. Kui laps näeb, et tal jonni abil võimalik pole enda ümbrust türanniseerida, loobub ta sellest peagi, kui mõttetust ja tagajärjetust enesepingutusest.

Mõlemaid, niihästi hellitatuid kui ka vihatuid, tuleb julgustada ja harjutada iseseisvaks: e i m i d a g i, m i s l a p s v ö i b t e h a i s e, t o h i t a l l e t e i s e d e t t e t e h a e g a k u s a g i l, k u s t a t u l e b t o i m e ü k s i, o l e t e d a v a j a a i d a t a. Ta tuleb süstemaatiliselt asetada järjest raskene-

vate ülesannete ette, et ta võiks karastada enda jõudu nende ületamisel ning nautida rõõmu ja elujulgust, mis pakub jõukhaste raskuste võitmine. Kuid juba seegi asjaolu, et lasteaias, kus laps näeb, et on teisi sama jõuetuid ja väeteid, kui tema, alus võetakse alaväärsuse tundel, tagab lasteaiale suure pedagoogilise tähtsuse, eriti nüüdse ajal, kus perekonnad endi enamikus on lasteväesed ja eluviisiid niihästi linnas kui maal kujunenud seesugusteks, et perekondadevaheline kokkupuutumine laste osavõttel muutub järjest harvemaks.

Et perekondlik kasvatus ei mõjuks lasteaia omale vastupidises sihis, seega just eriti soodustades jonnid ja sõnakuulmatuse tekkimist, tuleb lasteaias nagu koolis-ki panda suurt rõhku kontaktile lastevanematega, olgu siis lastevanemate koosolekute, olgu kasvatusnõuande büroode kaudu. Viimaste ellukutsumine lasteaedade juures, vanematele koduseks kasvatuses nõu ja juhatuse andmiseks, tähendaks kindlasti suurt sammu edasi meie väikelapse-pedagoogikas, eriti aga võitluses laste jonniga, kui ühe kõige olulisema kasvatusraskusega.

Mag. Al. Elango.

=====

V A L E H Ä D A O H T U D E S T.

René Laforque.

Kui mulle tehti ettepanek kirjutada sellele teemale, siis mõtlesin, et on õigem ja parem kui arutan seda tähtsat küsimust sellest vaatepunktist lähtudes, mis sünnitab konflikti lapse tunnetes, kui ta kokku puutub ebatõega. Vanemad ja õpetajad opereerivad oma igapäevases elus sageli valedega. Laps võtab nad vastu ja tulemus võib olla vägagi kardetav.

See pole sugugi kerge küsimus, sest me oleme harjunud üldistama, ja mõnigi kindel veene, mida mõjutanud traditsioon ja religioon osutub lähemal vaatlusel valeks.

Tüübiline näide sellest on kure lapsetoomise lood. Neid tarvitatakse praegugi paljusis mais. Kuid on veel n.n. "ilmsed valed", millised tarvitusel tähelepanelik-

kude ja varavalminud laste küsimuste rahuldamiseks. Üks neist on vanemate kindel veene, arvamine enda täiuslikkusest. Selle alus ei peitu alati sõnades, vaid lihtsalt vanemate käitumises. Sarnane lapse kohtlemine on aga kohe esimesi valesid. Vanemad varjavad oma igapäevast, tõelist elu, lahkarmamisi, mitteteadmist ja seksuaal-elu olemasolu. Lapsed pannakse uskuma, et vanemad kunagi ei tülitse, ei peta ja teavad peaaegu kõik. Ja kui väga sagedasti valetab isa või ema lapsele, kui ta teda tabanud teo või mõtte päält, mida viimane meelsasti oleks varjanud, öeldes: "Üks ingel valvab laste üle ja näeb kõik mis nad teevad". Need kõik on valed.

Siis on veel hulk vanu muinasjutte, milliseid v a k s e t ö d e d e n a ja millised sageli juurduvad religioonist.

Nii! Meil on hulk eriti komplitseeritud situatsioone, millede kohta raske on öelda, kus kaob illusioon, mis laps tarvitab normaalseks arenemiseks, kus lõpevad tarvilikud, religiooni sisaldavad faktid ja algab otsekohene vale, s.o. olukord, mis tõestab asju, vastuvõtmataid teaduslikule ja kriitilisele mõistusele. Modern psühholoogia on hävitanud hulk pühi illusioone, mis pärin muinasaegsest, mütolooogilisest, müstilisest minevikust. Paljud kindlad, kõikumata veened on asetatud nende õigesse perspektiivi, ja me leiame, nad on " pühad valed", et meid petta reaalse elu mures ja kurbuses.

Aga just nagu selle edeneva teaduse kiuste, ei suuda me alustavalt leppida, et teadus tungib meie isiklikku religiooni ja teistesse kindladesse veendadesse. See teaduse vahetusegamine näib meile jumalateotusena, eriti seal, kus ta riivab me inimese mõrkusi ja vajame illusioone ning valesid. Meis ja eriti lastes elab otsekohene tarvidus illusiooni ja vale järele - tarvidus, mis avaldab arenematast või neurootilise sotsiaalse evolutsiooni võimetust.

Nüüd arvan nende kindlate konfliktide juurde, mis tekivad lastes vanematelt ja õpetajatelt kuuldu valedel peal.

Need valed võivad peituda teadvuses või alateadvuses, s.o. täiskasvanu neid öeldes võib uskuda või mitte uskuda nende tõelikkusesse. Ta valetab teadlikult, kui tahab last meelitada või vabaneda ta tüütavaist küsimusist. See küsimus on lai, ja ma ei usu, et niisugune vale on alati lapsele kahjutsov, sest nende intelligent areneb alles võitluses raskustega. Kuid just seda t e a d l i k k u vale momenti peame siin silmas pidama, mille ürg-

lapse vaenulikkusest. Tahtelise vale tüübiline näide esineb seksuaalsel puutuvate küsimuste man. Laps kes kahe aastani magab vanematega ühes ja samas magamistoas, on varakult huvitatud seksuaalsusest. Ta võib esitada väga täpsaid küsimusi, mis tingitud varakult sellevastu kätatad kuvist. Tavaliselt rahuldatakse need küsimused valega. Kuid see ei peta lapse instinkti või intelligenti, mis juba varem alateadlikult informeeritud seksualiteedi eksistentsist. Aga need valed võivad lapse teadvust juhtida kõrval ja mõjuda nii, et ta süstemaatiliselt on vastutuus kõigega, mis ütleb tema intuitsioon /kindel seeimine veene/ ja mis alati õige.

Tagajärg on, et rumalus areneb nii kaugete, et laps mõtleb, ta peabki esinema rumalana ja teadmatuna, et olla lapse-lik. Seda, kord ülesseatud mehhanismi võib rakendada kõigile, mis üldiselt elu ja teadusega ühenduses ja mitte ainult seksuaal-probleemidele. Sarnane laps on sunnitud esinema rumalana, tegasihoidlikuna ja surutuna, olgugi tõeliselt intelligentne ja tundelik. Ta kaatab endasse usalduse, julguse, muutub ebaõiglaseks, elab kujutluste maailmas, kaugel reaalsusest ja jutustab endale fantaseeritud lugusid ja elabki neis. Kas ta pole vanematelt saanud selleks eeskuju? Kas just nemad ei õpetanud tal väärata tõde? Kas just nemad ei harjutanud talle elada illusioonides?

Kaatanud usalduse vanemate vastu, laps kaatub imiteerida nende käitumist, ta ei tchi loota, et vanemad selgitaksid talle arusaamatuid küsimusi, ta harjub mõtlema, et teda petetakse. Ta võib muutuda saladuslikuks, kasvada kõlbmatuks, võib varastada ja eksida seaduste vastu. Nii ta reprodutseerib oma vanemate käitumist, kes olid talle eeskujuks, tehes salaja tegemist keelatud asjadega.

See juhtum on väga üldine. Sellepärast on psühholoogid ja psühho-analüütikud astunud sõjajalale silmakirjalikkuse vastu.

Päale nimetatute esinevad veel valed vaimudest ja tontidest, kes varastavad või karistavad lapsi eksimise puhul mitmel viisil. Lastele selliste juttude rääkimine on lubamatu nii vanemate kui ka teiste isikute poolt. Näib nagu ei aimakski nad kui julm, halastamatu on kasutada lapse usaldust ja võimetust, et sel teel teda sundida sõnakuulma. Nii arendavad nad lapses vaid hirmutunnet, mis läbib kogu tema elu.

Kas ei esine kuradi lugugi igas religioonis mitmes hästintuntud teisendis? Ja kas ei lange siin vanemate ja vaimliste nõuandjate tahtmine kokku - tunda anda oma jõudu ja võimu? Kas polnud see ka Keskaegse seltskonna eesmärk, kus vanemad türranniseerisid lapsi, printseid, omi alamaid? Tuletage meelde inkvisitsiooni!

Pöördume tagasi vaimude ja tontide küsimusele. Nendest mõjutatud laps omab pideva süütunde. Ta kaatub sellest vabane- da/et lepitada tonte/ enda karistamisega, tehes endale ise

haiget või loobudes millestki. On rõhutamisväärne fakt, et enda karistamise tarvidus on alateadlik. See tuleb sellest, et kergendada pidevat abituset tunnet / sest laps tunneb end süüdlasena, kui ta oleks õnnelik/.

Kui laps tunneb end õnnelikuna, ta kardab vaimude viha ja sellest tingituna ta teeb midagi, mis keelatud. Et vabandada süütundest ja teenida karistust, ta on sihilikult sõnakuulmata. Ta teadvus ütleb talle, sa väärid karistust. Koolis on sarnased lapsed väljakannatamatud, ulakad ja teevad õpetajatele igasuguseid karutükke. Need, kes on huvitatud kuritöö ja masohhismi vahekorra kohta, peaksid lugema "The Criminal and his Judge" - Alexandre.

Kas tugev ja elurõõmus laps võib need raskused, võime küsida iseendalt, või pole need olulised tema juures, et saada tugevaks ja tubliks? Need on küsimused millele pole kerge vastata, sest kahtlemata on vale läbi tekitatud sisemisel võitlusel ka oma tervendav mõju.

Kuid need raskused võivad muutuda ka võitmatuteks, nii et ükski laps ei saa neist üle normaalselt, või küllalt ruttu, et sammuda kaasa ja võita sotsiaal elus väärikas koht.

Sellepärast kui näeme last võitlemas suurte raskustega peame neid tal aitama võita et võitluses iseendaga hoida ära tema asjatut energia kulutust ja jõudu.

Tõlkinud Aino Otto.

/The New Era. London W.C.1. The Dangers
of Untruthfulness towards Children/.

=====

LASTEAEDNIKU ISIKUST.

Üldises kasvatustöö ahelikus on lasteaed väga tähtis liige, omab väga tähtsa paiga. Kuna lasteaed õieti on vahelüli kodu ja kooli vahel, kooli eelaste, kus algab lapse isiksuse kujundamine, arendamine, eeldab lasteaedki, kasvatajana väärtuslikku isiksust, on tähtis osa lasteaedniku isikul. Järgnevate ridade vähenõudlikuks ülesandeks on puudutada üldjoontes lasteaedniku isikut, kuna tema põhjalikum käsitlemist ei luba ajakirja ruum.-

Lasteaia tarvilikkust on vist kahtlemata rõhutanud kõik pedagoogika suurmehed, kuid tänu eriti Fröbel'ile, kes laste-
aiale võitis nii tähtsa koha.

"Kasvatustöö on kunst, kasvataja kunstnik", ütleb Juh. Käis¹⁾. Juba see lause sisaldab väga palju. See on püha kunst, mis käsitleb kõrgeid eesmärke, õilsaid aateid, väärtuslikku riigi kodanikku ja inimekonda. Ta on t õ s i n e, kuid ühtlasi ka r õ õ m u s kunst sellele, kes usub ideaalidesse, rahva paremasse tulevikku. Ja et kasvatus töögi on riigi tuleviku eest vastutav, langeb sellest osa ka lasteaedniku õlgadele. Seepärast vaatleme mõningaid omadusi lähemalt, mis peaksid kuuluma lasteaednikule kui esimesele kasvatajale väljaspool perekonda.

Pole muidugi muidugi juhus, kui me lasteaednike peres leiame vaid naisjõude. Juba ta psüühiline erinevus, hingeline struktuur erineb tunduvalt mehe omast, ja see tingib talle ka erineva kutseala. Ei mõistaks lapse seisukorda, rõõme ja muresid, ei oskaks lapse kombel mõista ega tunnetada ükski mees sel määral kui seda suudab naine. Kasvatustöös on naisel, emal palju tähtsam koht, lapsele on eeskätt vaja ema, isa jääb siin kaugemale, teisele kohale.

Nagu perekonnas, nii on see üldiselt ka lasteaias. Siin-
gi kohtame naisjõude, kes peavad lapsele asetama ema, jagama neile emalikku õrnust, lahkust ja hoolt. Siit järgnebki nõue: üldine ~~hool~~, mitte vähem ka emaarmastus peab eeskätt lasteaednikule olema omane. Vajavad ju ometi kõik lapsed siin emalikku suhtumist, hooldekannet, hoolitsevat kätt, ja seda peab lasteaednikul olema.

Lasteaedniku isik kõitub väga lähedalt ema mõistega, ja sellepärast on omalt inimehelt sobivaim emalik, ema kallivastega isik. Pikenalt sellest tüübist kõneleb Elise Croner oma teoses: Die Psyche der weiblichen Jugend,²⁾ siin saan esitada vaid üksikuid põhijooni. Ema kutsee näeb see tüüp oma lemmikala, ja see on nii valdav, et nad ju lastena tahavad olla emad. Nukukestega mängida, neid riuetada, uinutada, kii-
gutada on neile kui iseloomu jooneks, ja hiljem, kui mineta-
tud nukud, täidavad nende aset kas väikeemad õed-vennad või teised lapsed. Ema kutsee näeb see tüüp elu ainust väärtust; kõik abstraktsed asjad ja mõisted tunduvad neile kaugena, võõrainena, sest ema, ema kutse on konkreetne. Koolis iseloomustab seda tüüpi suur kohusetunne; eelistatakse naisõppejõu-
de, eriti neid, kes õpilasi kohtlevad emalikult. Huvi mehe

1) Joh. Käis: Õpetuse põhiküsimusi: Teel töökoolile III. 1926, lk. 8.

2) Elise Croner: Die Psyche d. weibl. Jugend. Päd. Magaz. Heft 996, 1926.

vastu tähkab sel tüübil hiljem, kui huvi lapse vastu; mehe vastu on sel tüübil sageli isegi hirm, kartus, vastumeelsuski.

Selle tüübi naisjõude leiame väga palju ka õpetaja kutsealal. See ala - olla õpetaja, kuid olla ka hoolitseja, kasvataja, kui ema väikseile lastele - rahuldab neid täielikult. Ema kutse peitub õpetaja, lasteaedniku kutstes eriti, idealiseeritud kujul. See on ema laiendatud mõiste, kuigi mitte seotud füüsilise emaga, siiski mitte võlts, surrogaat, vaid temaga üheväärne. See laiendatud ema mõiste haarab, kohtleb kõiki lapsi ühesuguse huvi ja hoolega, see on nende kõiki haarav inimarmastus, tung ohvrimeelsuseks, hoolitsemiseks, ja nende sisim sund: olla abiks, vanemaks kõigile lapsile, leiab siin omale lunastuse. Kõik lapsed tunduvad neile üheväärseina, üheõiguslikena. Nad ei tee (ei tohigi) mingit vahet, mingit kunstlikku piiri rikka ega vaese, alama ega ülema, targa ega rumala vahel, vaid kuulavad, kõiki abitarvitajaid. Inimene ise on neile väärtus, inimese elu on neile püha, ja nad kohtlevad seda erilise ohormeelsuse, helluse ja andumusega.

Kõik selle loen maksvaks ka lasteaedniku kohta. Peab tedagi eeskätt iseloomustama kõiki lapsi haarav, hoolitsev emaarmastus, õiglane, lahke, kannatlik kõikide vastu. Ja seda ei saa õppida, see peab olema ju sünnipärane kaasavara. Siit järgneb teine nõue: lasteaednikul ei tohi puududa ka pedagoogiline kalduvus, pedag. meel, kasvataja instinkt, mis loob huvi oma kutse vastu. Ja tõsine suhtumine sellele jäägu eriti esikohale. Ja eks seegi kõik ole rohkem sünnipärane kui õpitav?

Kuid vähe üksi sellest. Lasteaedniku suur ja küllaltki vastutusrikas ülesanne eeldab samuti ka väärtuslikku isiksust kõrget eetilist mina, mille ümber keerleb kogu lasteaia tegevus. On ju tema see, kes peab paljudele (eriti neile, kes seda ei saa kodunt) esitama esimesi kõlblaid mõisteid, siendama neile kõike ilusat, ülevat, olema igalpool ise eeskujuks, kasvatama eeskuju läbi. Mis kasu oleks lastel kõlblistest mõistetest nagu: usinus, armastus, truudus, õiglus, kannatus jne., kui need pole lastele mitte ette elatud. Eeskuju tähtsus kasvatustöös ei peaks vajama enam erilist põhjendamist, vaid peaks olema vaidlematu tõsiasi.

"Õpetaja on kooli, lasteaednik - lasteaia hing. Ta on lasteaiale sama, mida päike universumile", ütleb kuski Dierterweg, ja seda täie õigusega, sest eks temagi kasvata lapsi rohkem selle läbi, mis ta ise on, kui mis ta teab või õpetab.

Kaunis välimus, selge, kõlav ja mahe hääl valdab kohe laste südamed, elavus ja töö rõõm kütkestab neid, kuid sõnadel on ainult siis väärtus, kui ise elatakse nende järele,

tegutsetakse nende kohaselt. Kasvatustöö on kunst, ka laste-
aiaski mitte vähem, kuna juba siin algab vormi, kuju andmi-
ne võrsuvale isiksusele, kasvataja väärrib teenitult kunst-
niku nime, kui ta seisab oma ülesande kõrgusel. Pedagoogili-
ne meel ja armastus laste vastu peavad olema lasteaedniku
lahutamatu omadusi. See peab tulema kui sisim sund, oma
isikuga mõjutada, kasvatada omale alluvaid, see on kui sün-
nipärane kalduvus, et teed nii, ja ei saa teisiti.

"Kasvataja olgu sündind kasvatajaks, nagu luuletaja
luuletajaks. Kus kasvatajal sünnipärane talent puudub, seal
pole parimalgi tahtmisel midagi teha," ütleb saksa pedagoog
Niemayer, ja kes tahaks seda hakata eitama. Ka pedagoogil,
armastus? See peab haarama kõiki lapsi, ka mittesümpaatseid
ja inetuid, sest need vajavad seda eriti. Samuti peab ta (ar-
mastus) olema katkestamatu, mis ei tohi lakata pettumisest
hoolimata, ta olgu ühtlasi kasvatuse vahend ja eesmärk. Ar-
mastuseta pole kasvatus mõeldavgi, sest see on võti lapse
südamele. Armastus tekitab lastes vastuarmastuse, sellega
võidetakse usaldus, viimane on aga eduka kasvatuse töö esimesi
ja viimaseid nõudeid. Väga tabavalt ütleb selle kohta Spincza:
"Animi tamen non armis, sed amore et generositate vicuntur",
ja kes julgeks sellele vaielda vastu.

Suurile kasvatusemeistritele on kasvatustöö olnud kui
kunstnikule looming: nende lõbuks ja elukutseks, eesmärgiks
ja lõppsihiks. Nad ei saand olla muud kui ainult kasvatajad,
nende elus oli kasvatustöö nende ainuke elukutse. Mõtlen
siin eeskätt Pestalozzi, kuid eks ka Comenius, Rousseau, Her-
bart j.t. Ja kas seda pole ka Sokrates, kes jutlustas inim-
armastusest kui esimesest kasvatuse abinõust? Sellist Sokrate-
se inimarmastust peab olema igal kasvatajal, eriti aga laste-
aednikul, mis sunnib tegutsema, ajab tegudele ega pea oma
ülesannet raskeks.

Lisaks eelmisile eeldab kasvataja - lasteaedniku kutse
ka suurt ja sügavat inimesetundmist, sest kasvatuse eesmär-
giks on lapse mõtteilma arendamine, mis pole sarnane kasvataja
omale. Last kasvatada, õpetada, tähe-
ndab, mitte pakku da tal le täi skas va-
nu tõe de si d, vai d a re n da da la ps e
tõe de si d me ie o ma de ni. Kasvataja - lasteaed-
nik ei tohi kunagi unustada, et tal on tegemist lastega, ole-
vustega, kelle töövõime väiksem, väsimus aga suurem, kelle
ettekujuvus - ja mõtlemisvõime veel välja arenemata, tähele-
panu nõrgem, kerge sugereeritavus, tasakaalutu ja püsimatu
siseelu. Seda kõike tuleb arvestada, ja õpetamise protsess
peab lapses sünnitama loomulikkude annete ja kalduvuste täie-
nemist. Ei mingit üle - ega alatoitlust! Kasvataja - lasteaed-

nik peab tundma iga lapse omapära ja juhtima kasvatus - õpetuslikku tegevust selle järele. Spranger ütleb isegi, et kasvataja ülesanne pole mitte ainult last tunda nagu ta on, vaid milleks ta peab saama. Kasvataja peab jõudma selgusele, mis lapsest ta põhikarakterit järele otsustades võiks saada.

Pedagoogilise meelsusega kõitub õige lähedalt ka taktitunne, distsiplineerimisvõime - lasteaednikule samuti väga vajalikke omadusi. Eriti on see tarvilik kiidu ja laidu, karistamise ja tasu puhul. Mitte kunagi ei tohi kaotada pääd. Järjekindlust, enesevalitsemist ja kannatust peab jaguma halvemagi olukorra lahendamisel. Peab tundma lapse iseloomu, seda arvestama, sellest lähtuma. Mis sobib ühele, ei sobi teisele, mis sobib teisele, ei sobi kolmandale j.n.e., mida tuleb pidada meeles.

Helmisele lisaks ei saa jätta nimetamata ka lasteaedniku meeoleolu, temperamendi küsimust. Õpetamine peab olema meeoleolurikas, kui ta tahab äratada lapsi isetegevusele, on saand kasvatus töös valitseva koha, ja eks siitki järgne lasteaednikule nõue: ta olgu lahke, lõbus, sõbralik. Igatahes ei tohi jaatav, optimistlik joon puududa ühelgi lasteaednikul. Sünye, alati pilves ja tõsine isik pole lasteaednikuks sobiv.

Rõõmus meeoleolu, meeldiv õpetamis - juhatamistoon, sõbralik lastesse suhtumine, esavõtt nende rõõmust ja kurbusest, - need on päikese kiired, mis toovad lasteaeda valgust ja soojust. Lasteaednik peab olema seltskonna inimene, seltskondlik meel ta iseloomu lahutamatu osa. Ta peab kõiki lapsi võtma sümpaatselt. Mitte ainult rõõmsaid ja häid, vaid ka melanhoalseid, elutuid peab ta hingestama, kohtlema samase objektiivsusega. Ta peab lapses antipaatsete joonte kõrval nägema ka sümpaatseid, neid püüdma toita ja arendada, milleks jällegi vajalik lapse iseloomu tundmine.

Meeleolu on omakord jällegi temperamendi tundeala küsimus, haarates nii tunde ulatust, sügavust ja kestvust. Üks on ometi kindel, et pessimistliku põhitooniga isik pole sobiv lasteaednikule kutsele. Ta on liig tõsine ega oska hinnata laste naljatamisi, mängu, vaid hävitab, surmab lastele üldiselt nii omase rõõmsa meeoleolu. Nõudeks jääks siin optimistlik põhitoon, tunde sügavus ja kestvus. Optimistliku meelega saame sangviinikult, tunde tugevuse koleerikult, flegmaatikult ja melanhoolikult saame tunde kestvuse, saades nii segatüüpi, puudutades kõiki temperamendi tüüpe.

Kuid optimistliku põhitooni, lõbusa temperamendiga isik võib omada ka varjukülgi. Talle võib kasvatus töös, mis omalt olemuselt tõsine toiming, muutuda pinnaliseks, kergeks mänguks. Samuti on ta laste pisaraille, kirstutele järeleandlikum, võtab laste üleannetusi liig kergelt, laseb sellega tugevneda mõnegi mittedocvitava joone, mis hiljem võib kujuneda raskeks karakteri veaks. Sellest ometi hoolimata ei saa üldiselt siiski eita-

da optimistlikku põhitooni, vahetada seda pessimistlikuga, küll olgu aga juhitud tähelepanu mõnele varjuküljele, millest võimalikult tuleb hoiduda.

Helpool öeldust selgub, kui palju nõudeid esitatakse lasteaednikule, kui palju nõutakse temalt. Enne kõige ju sünnipäraselt kalduv pedagoogilisele kutsele, väärtuslik kõrge eetiline isiksus, armastus laste ja ema kutse vastu, lapse hingeelu tundja, taktitundeline, enesevalitseja, tasa-kaalukas, õiglane, optimist ja idealist, emama sügavaid, tugevaid ja kestvaid tundeid, olema peenetundelik, sisemiselt haritud, otsekohene, ausameelne, sõnapidaja, väliselt korrektne jne. Mitte äkiline, vali, külm, pilkav, tuim, vaid lahke, rõõmus, kannatlik ja osavõtlik, elav, fantaasiarikas, huumoriküllane jne. jne.-

Seda rida võiks veelgi pikendada, kuid see ei lisaks vist enam palju olulist. Nõudeid on tõesti rohkem, kui neid suudame täita, kuid ärgu see veel kohutaga. Peame leppima tõsiasjaga, et võimatu on leida neile nõudeile vastavat isikut. Nõuded jääksid aga maksma täiusliku, ideaalse lasteaedniku suhtes, millele peame püüdma läheneda. Ja eks hääli tahtmisel, püüdmisel ole mõnigi asi saavutatav? Kui seda püüamegi! Ja püüdke seda laste pärast, sest nende pärast on kord tulevik!

Kristj. Weikop.

LASTE RUUMIDE KAUNISTAMISEST.

Soovides kaunistada laste ruume, peab kasvataja kõigepealt teadma, missugused esemed on kaunistamiseks eesotstatavad, missugused mitte.

Postkaardid ja vähemad trüki pildid, kuigi viimased on veidi suuremad postkaardist ei sobi seina ilustuseks. Väiksel pildil kujutatud esemete värvid ja jooned on niivõrd detailsed, et pilt seinale asetatult ei arenda laste vormi ega värvitunnet, küll aga võib maitset ja ilutunnet rikku- da. Väikeste piltide koht pole kõrgel seinal, vaid karbis ehk albumis.

Suuremad pildid laste arenemisele vastava sisuga, lihtsa, tabava joonega, maitset arendava koloriidiga on muidugi lasteruumide seinale väga soovitatavad, kuid need on raskelt kättesaadavad. Müügil leidub vastavaid pilte vähe ja needki on kaunis kallid. Kui kasvatajal on vähegi joonistuse oskust, siis võib ta ise laste abiga mõndagi eset seinakaunistuseks valmistada, mis laste ruumi mugavaks ja koduseks muudavad.

Need oleksid: 1) laste oma joonistatud ehk maalitud pildid, 2) klants paberist kleebitud pildid, 3) siluetid. Odavuse ja kättesaadavuse tõttu võib neid tihti vahetada, seega ümbrust uueks ja huvitavaks muutes.

Laste töödega seinakaunistades, tulevad need enne klaasida ja võimalikult madalale seinale asetada.

Klantspaberist piltide valmistamine sünnib järgmiselt: Valitakse muinasjutust ehk mõnest muust jutustusest, mida lapsed hästi tunnevad, koht, mis pildiks häid võimalusi pakub. Kasvataja teeb kaks joonist, ühe papile ja teise paberile. Viimaselt joonis kopeeritakse osade kaupa värvilistele klantspaberitele, iga ese värvile vastavalt. Lapsed lõikavad klantspaberist joonise osad välja ja kleebivad järjekorras papile, alates kaugematest ja suurematest pindadest, näit. sinine taevas, roheline maa. Nende peale kleebitakse hiljem vähemad ja detailsemad osad, näit. pilved, kaugel mets, siis puu tüved, lilled j.n.e. Kui pilt valmis siis see lastakse raamida ehk klaasida, millega võib olla kasvataja ka ise hakkama saab ja asetakse seinale.

Siluetide juures saavad lapsed jälle kaasa töötada. Kõige pealt lapsed värvivad paar meetrit õhukest rulli pappi musta, tume pruuni ehk mõne teise tumeda värviga. Värv tuleb segada vastavast värvimullast ja liimi veest. Värvimiseks tarvitada võimalikult suurt pinslit. Kui papp kuivanud teeb kasvataja värvimata poolele mudeli järele jooned. Lapsed lõikavad need välja ja asetavad kasvataja abiga seinale.

M. Haas.

==== : =====

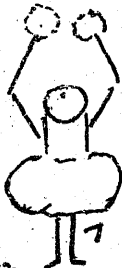
LUMEHELBEKESTE TANTS.

Seadnud: H. Must.

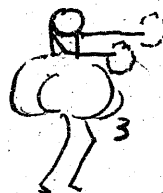
Lumehelbekeste kostüümideks on mõeldud valgest krepp paberist valmistatud kleidikesed, pääs hõbepaberiga üle kleebitud kroonid kaunistatud puuvillast pallikestega. Käes hoiavad lumehelbekesed hõbepaberiga üle kleebitud kepikesi lumepall (puuvillast) otsas.

Tantsuke on seatud 3 lapsele, äranägemise järele võib loomulikult osavõtjate arvu suurendada.

Algseis

I. tuur. 2 ja 3 tantsivad kohal polkat, paremale ja vasemale, vastav käsi välja sirutatud kõrvale (paremale, vasemale) 3 tantsib aga sama kohal, käsi kaares üleval pää kohal hoides (1-4).

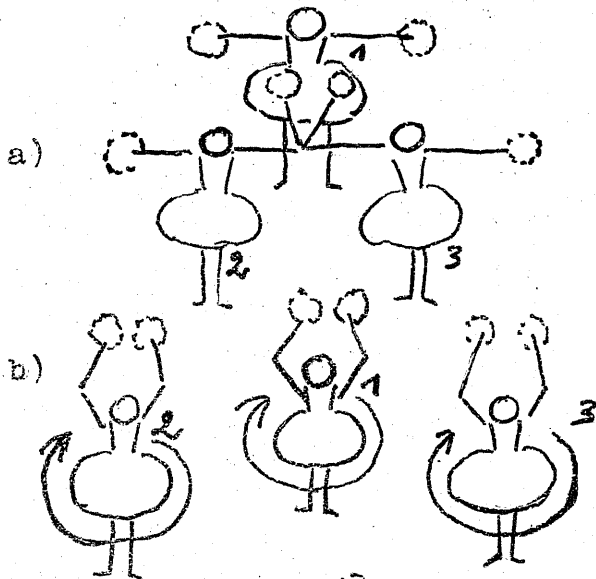

II. tuur.

2 ja 3 liiguvad polka sammul ette, käsi kordamööda sirgelt ette sirutades, 1 aga liigub edasi, käsi üleval pää kohal hoides - (5-6). Tagasi liiguvad 2 ja 3 sama tagurpidi tantsides 1 aga käsi üleval hoides ja polkat enese ümber keerutades. (7-8).

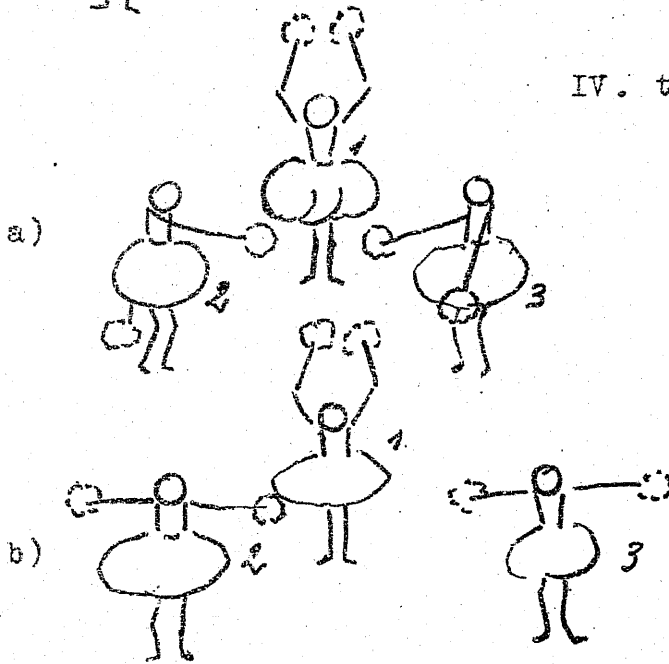
III. tuur.

a) 2 ja 3 liiguvad edasi, sise-
mistest kätest kinni hoides
1 samuti edasi aga kõrvale
välja sirutatud kätega (9-10).

b) Tagasi liiguvad kõik kolm
üksikult keerutades käsi
kaares üleval hoides (11-12).

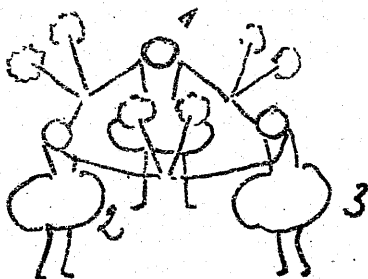
IV. tuur.

a) 2 ja 3 pööravad näod vasta-
misi ja tantsivad polkat
kohal käsi vastamisi (2 pa-
rem, 3 pahem) välja siru-
tades, 1 aga kohal (13-14).

b) 2 ja 3 tantsivad polkat üksi-
kult kohal enese ümber kee-
rutades, käed sirgelt kõr-
vale välja sirutatud, 1 aga
kohal (15-16)

Korrata kõik algusest kuni V tuurini.

V. tuur.

Kõik kolm võtavad kätest
kinni ja tantsivad ringis
olles polkat 4 korda paremal
ja 4 korda vasemale (17-20).

VI. tuur.

2 ja 3 tantsivad paaris
olles mõned ringid polkat,
1 nende järele (21-26) ja
lahkuvad ka sarnaselt,
(27-32).

==== : =====

